

ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΒΡΓΑΝΕΣ ΠΑΠΑΖΙΑΝ

ΚΗΛΙΔΕΣ ΑΙΜΑΤΟΣ

Αναστεναγμένη σήμερα και δεύτερον Αρμενικών δαγών, όπως ούς ολοχεύθηκε. Είναι κι' αυτό βγαλμένο από την τραγωδία των Αρμενίων, που πότισαν τη γη της ακλυρωμένης πατρίδας των με το αίμα των.

Ψηλά στα βουνά του Χενούζ, σ' ένα κρυσθαίνον λιβαδάκι, πλάι από ένα πηγάδι, καθήσαμε ν' αναπαυθούμε.

Απλώσαμε τις κάτες μας, ανάψαμε φωτιά από ξερά κρυφάνα και ξεπλώθηκα κάτω από τον καθισό μιά αφέγγαρη σέβανα. Η λαχρυλάδα απ' τη μιά μεριά είχε τον κάμπο κι' από την άλλη έφτανε σ' ένα κρυφό γκρεμίο, μέσα στον οποίο έβγαζε το φως. Πούζε φουσκώσα απ' τις αναισιώτικες βροχές και βουτούσε σαν καταροχάκι.

Αντίξοι, το βουνό χινόταν μέσα στην κοιλάδα. Στην κορυφή του μόλις φαινόταν μαγισμένη έρεβια κελών κάστρον.

Όταν αποχώρησε, ένας από μας άρχισε να παίζει τη φλογέρα. Έγώ, πλαγιασμένος και γυρισμένος κατά τα έρεβια, άκουγα αμήχανος το θλιβερό νυχτερινό τραγούδι της φλογέρας, που παραπονιάρικα δηλώνει για τις συμφορές της πατρίδας που και τα μαργιτά της.

Το βουνό μας έφραζε τον βωμό ίσως του και το μισό λιβαδάκι είχε χυθεί πλάι στο σποτάδι. Πότε-πότε, κάποιος μακριά, φώναζε λυπητερά ή ζωοκόδερνα ή έβγαζε από κάτω, από το μακρινό κάμπι, ζ' ήταν κάποιος βοηθό που απότομα χινόταν στον άερα. Η φωτιά έτρεξε, ή φλόγα σιγά-σιγά λιγόστευε και θάμνιζε και το ποταμάκι, θαρούσε, πούζε κάποτε σωπαίνει και χινόταν και ύστερα πάλι έτρεξε με περίεργο μορφοσημείο.

Έβουχα ο μιντροσκώλλος μας άρχισε να γαργάλη με μανία και όμοιος μέσα στο σποτάδι.

Η φλογέρα έλαχε, ο σύντροφός μου πετάχτηκε, άπιαζε το τσιγγέλι του και άκοιλούθηκε το σκόλλο, και μες τραβηγμάκι από τη φωτιά στη σιά. Από το δρόμο άκουγόμαστε φωνές, σαν άναστεναγμοί και κλάματα μαζών παιδιών.

Πούζ' είν' εκεί; ρώτησε ο σύντροφός μου.

Οι άναστεναγμοί σταμάτησαν.

Είνε χωριό, είπε κάποιος από τους δικούς μας, κι' έχουν φαίνεται μαζί τους τις γυναικες και τα παιδιά τους.

Κι' αν είνε Κορσούδι με λωφρα από τα χωριά; είπε κάποιος άλλος ροβιόμνα.

Πούζ' είν' εκεί; Έλάτε στο φως, φωνάξε κάποιος άσχηρός, μας. Έλάτε στο φως, είδημη θά χετήσου.

Μερικές σκιές ξεχώρισαν και ζήγισαν

στη φωτιά. Ήσαν χωριόκι Αρμένιοι, σκιεφοί από τα βαρέα σακιά που κορβιλούσαν στη στήλη τους, κτυπιωμένοι, σκουπισμένοι, λαλομένοι. Μόλις κρατιόντουσαν στα πόδια τους.

Ένας απ' αυτούς μας είπε άμείως:

— Αρεντάδες, βλέπο πως είστε Αρμένηδες. Δώστε μας την άδεια να περάσουμε αυτή τη νύχτα μαζί σας, να ξεκουραστούμε. Είμαστε άμειωμένοι από την πείνα κι' από την κοίρασα... Όλη την ήμερα προταόμει.

— Πού πηγαίνετε κι' από που έρχεστε; ρώτησα.

— Μήπως ξερω κι' εγώ... είπε ο γέρο Αρμένιος και σάλασε.

Ένας νέος άδίνιατος με άπονημένα υμένα μας έξηγησε τότε:

— Κ' έμεις δεν έφρομε πού πάμε... Είμαστε από τα κάτω χωριά και πάμε εκεί που δεν θα μας βασανίσουν και δεν θα μας σφάζουν...

Οι άνθρωποι αυτοί ήσαν από τα χωριά έκείνα, που χτες μόλις οι Κορσούδι έσφαζάν τους χωριούς, τα σφιαζάν και τάκαφαν. Ίσως αυτοί μονάχα νύ έλειπαν ζωντανοί και πήραν τα βουνά κινηγημένοι και χωρίς κινημά τίδια.

— Τιποτα δεν μας άφισαν, έξοκολούθησε ο νέος. Όλος ο κάμπος είνε βοτηρημένος στο αίμα... Όλα τα σφιαζάν... Κι' ακόμα κινεί και σφάζουν... Οι χωριότες άμεινουν τις δουλειές τους και φεύγουν τρομαχημένοι...

Τότε ο γέρο Αρμένιος κι' ένα βαρέι γεμάτο θλιψη άναστεναγμό, κηβόμει:

— Άχ, γιατί να μην πεθάνουμε και μες; Γιατί...

Όσοι Αρμένιοι είχαν μείνει στο σποτάδι, όταν είδαν πως δεν θα τους περάζουμε, πλίσωσαν κι' αυτοί. Και τότε τα μάτια μας αντίχρισαν με είξονα σφιας.

Ίσως εκεί γυναικες, σκεδον γυνές και ζιπόλητες, με λαστομένα κορφέλια και λαλομένα πόδια, με βιζανταρικά βρεση στις πλάτες τους και γινιά άνηλια παιδάκια κρεμισμένα από τα φουστάκια τους. Θαρούδες πως όλα αυτά τα συστηριμένα πλάσματα τα σφισαν έτσι μισόγιννα απ' τα κρεββάτια τους και τα κήλησαν έπιπυθες στη λάσπη. Τα μωρα έσφιαζαν φρεκό και οι φρεβάδες μόλις κρατιόντουσαν στα πόδια τους. Δεν έβλαψαν, γιατί τα δάκρυά τους είχαν σφιερέει, και μονάχα άναστεναζάν και μιλούσαν με βροχόνες φωνές... Τα πόδια τους ήσαν καταπληγόμενα και μισωμένα από τις πέτρες και τα σωματά τους γεμάτα σημάδια μαρτυριών από τη λάσπη...

Αφίρουν τις δουλειές τους και φεύγουν τρομαγμένοι...

Οι άνδρες αυτοί είχαν ξεφύγει από τη σφαγή άσπλοι, ξεσκουφωτοί, μισοτυνμένοι. Ήσαν καταματωμένοι κ' έφεραν μαζί τους δτι πρόφτασαν ν' αρπάξουν: πατάματα, μπότες, ένα κομμάτι φουιά, αλευρι... Δεν μιλούσαν, δεν είχαν άμα πια στις φλέβες τους, είχαν όμως σπαράγματα τις καρδιάς.

Ήθελα να τους ρωτήσω σε ποιά κατάσταση βρίσκειται ο κάμπος, πόσο ήταν οι έπιδημιές, σε ποιά χωριά δεν μπήκαν άκόμα, ποιά άξιμεινε ζωντανός... αλλά δεν ήταν άνάγη να τό κείνω. Ή δνης τους τ' έλεγε δια...
—Πώς σωθήκατε; ρώτησα τόν ήρω, όταν δλοι πια βουλευτηκαν γύρω μας.

—Και μεις δεν ξέρουμε, μούτε. Φύγαμε άπ' τόν χωριό άρπάζοντας ό καθένας δτι μπορούσε και κόνοντας τόν άμιο... Έβαλε ό Θεός τόν χέρι του και περάσαμε τόν βάλτο χωμένους ός τή μέση στη λάσπη. Ήταν σκοτάδι και δεν μäs είδαν... Ό αδερφός μου ό Αϊδός έμεινε εκεί... κάλλισσε τή λάσπη... Δεν ξέρω τί άπόγινε...
—Και τόν χωριό;
—Καγόταν... Ή φωτιά έθρινε διαρκώς, ή σφαίρες σφύριζαν γύρω μας, κορούά σομαζόνταν κάτω, βογγητά άκούγονταν... Μά βυτερα, από τήν τρομάρα μας, δεν γνοίσαμε πια νά δούμε τί γίνεται πίσω μας.

Μοιρασθήκαμε μαζί με τούς δύστηνους αυτούς τόν φαί μας, τούς βάλμα να πλαγιάσουν, βήκαμε και νά σκεπαστούν ή γυναίκες και τά παιδιά, κ' όταν άποκοιήθηκαν, έμει κάθισαμε άρκετή ώρα άνομα ξαγροντοί, λιπνέμει, άφανισμένοι. Όλοι κυττάζαμε πρós τόν βάλτο τών χωραφιών τού Χινούς. Πέρα, μακριά, κάτι έφεγγε θανά... Ήταν ίσως ή πυρκαϊά, ή φούξη, πλώματα και αίμα!...

Κάπου-κάπου, μέσα σ' αυτή τή σκηνωρή σιωπή, έφταναν ός έμάς, από κάτω, από τόν ματωμένο μακρινό διάστημα, στεναγμοί, πού σπάραζαν τήν ψυχή. Τους έλασνε ό άνεμος σαν άόητο, χωρίς καμιά έλάδα, παράπονο, κ' έβήναν στα βάθη τού σιρόνου...
II

Ύστερ' από δύο μέρες κατεβήκαμε στην κοιλάδα, συνωδέσαμε τούς φυγάδες εως τόν δρόμο κ' έμεις τραβήξαμε άπ' τόν άντίθετο μέρος. Πεζοπορώντας περάσαμε άπ' τή σημαγμένα χωριά, πού κάτταζαν άκάμα... Στο δρόμο συχνά συναντούσαμε σκορπισμένα έδω κ' εκεί πλήθη ανθρώπων. Έρευναν, χωρίς καμιά συναίσθηση, χωρίς νά ξέρουν πού πάνε, άφού είχαν χάσει δια τ' άγαπημένα τους πρόσωπα...
Πέρασε ένας όλόκληρος μήνας κ' όμως ό νοός μας δεν έφτανε άπ' τή φουκή είκόνα πού είχαμε δει. Τόσο είχε ένενεργήσει πάνω μου ή τραγωδία αυτή, πού έχασα τήν ήουζία μου, δεν μπορούσα νά φάγω, δεν μπορούσα νά κοιμηθώ, νά μιλήσω... Περατούσα άνάμεσα σέ πλώματα, περατούσα μέσα σ' αίματα, περατούσα άνάμεσα σ' έρεϊται, σαν σέ άνηφο...
Μά νά, επί τέλους, φτάσαμε στα σύνορα και μπορούσαμε ν' αναπαυθώμε.

Χαρούμενος, πού γλύττωσα άπ' όλη αυτή τή φουκή, καλύτερήχηκα με τήν κάτω μου κ' έτοιμάστηκα νά περάσω τή στερήν νυχτιά σ' αυτή τή χώρα τών σφάγων...
Μόλις έκλεισα τά μάτια μου και μ' έλασνε ό ύπνος, ξεναπορόβηλαν με νέα δύναμη και πέρασαν από τά μάτια μου κατά σειράν, σαν λιτανεία, όλα όσα είχα δει.

Ή νύχτα ήταν ήρημη και σκοτεινή. Μονάχα κάτω, στους πρόποδες τού βουνού, μελαγχολικά φηθόριζε ή καλαμιά. Κανένα νυχτοπούδι πετούσε ξαφνικά, κ' άφού στρογγυλιζε σαν αϊντα στα ύψη, άμύοισε πρós τά-κάτω.

Κοντά μου ήσαν ξαλωμένα οι σύντροφοί μου. Ό άρχηγός μας μ' άκουμασμένο τόν κεφάλι σέ μιά κέρη, είχε άγκαλιάσει τόν τουφέκι του για νά τόν προφυλάξει από τήν ύγρασία.
Δεν μπορούσα νά κοιμηθώ, ή φουκή με βασάνιζε και δεν έπαυα ν' άκούω άναστεναγμούς...
Κ' έξαφνα, μέσα σ' αυτή τή έρημιά, μέσα σ' αυτή τή σιωπή, άκούστηκε ένα ποταμίσι, πού έμοιαζε με κλάψιμο παιδιού. Άφρουγκόστηκα. Τόν κλάψιμο άκούστηκε πού καλαρά, άντήχησε πού διαπερατικά κ' έπαγε πάλι.
Ό άρχηγός μας θά τάκουσε φάνεται κ' αυτός, γιατί τινάχησε και φώναξε:

—Ποιάς είν' αυτού;
Κανένας δεν άποκρίθηκε. Τότε γύοισε και μού είπε:
—Τάκουσε και σύ... Κλαίει, θυροδ...
Ήθε βυτερα και κήθηκε κοντά μου. Θά τόν βασάνιζε, ίσως, κ' άτόν ό φόδος. Μά δεν άκούστηκε πια τίποτα. Μονάχα έμεις οι δύο είχαμε άκούσει τόν παράξενο εκείνο κλάψιμο.
Ήταν κανένας εκεί κοντά μας... Ποιάς μπορούσαν νά είνε τετάρτα ώρα

και σέ τέτοιο έρημο μέρος;
—Αν ήθελς ξεανώσω, είπα άπότομα στόν άρχηγό. Θά περατήσοιμε όλη τή νύχτα και με τόν ξεημέρομα περνούμε νά σύνορα.
—Όχι, οι άνθρώποι μας κοιουστάμεν και πρέπει νά κοιμηθούν, μ' άποκρίθηκε. Έτσι γιατί δεν κοιμάσαι;
—Δεν μπορώ... Μού φάνεται πώς όλόγυρα ξεανασφάζουν και κείνε...
Ό άρχηγός σιωθωπώς πλάγιασε στην πέτρα κ' έκλεισε τά μάτια του. Μά στη στιγμή άνατίχησε και είπε:
—Όχι, δεν είνε άνηφο... Έκεί, μακριά, κλαίει... Άκούσα καλά αυτή τή φουά...
Κ' έδειξε πρós τόν άλλο μέρος τού λόφου.
Έγώ δεν είχα άκούσει τίποτα πια.
—Άκούητερον τ' αυτί σου στή γή... μού είπε.
Έσκυψα στή γή κ' άφρουγκόστηκα. Ένα άδύνατο κλάψιμο, σαν νά έρχόταν από τά βάθη τού γροισμού, έφτασε στ' αυτί μου.
—Ναι, είτα, κλαίει... Είνε φωνή παιδιού.
Άνατιχηθήκαμε κ' οι δύο. Ό άρχηγός έτίπησε έναν από τούς σύντροφους, τού είπε τί συνέβη και τού παράγγειλε νά προσέχη. Έμεις τραβήξαμε κατά τή φωνή. Δεν ψάξαμε πολλή ώρα. Όσο ζυγώναμε, τόσο καθαρώτερα άκούγονταν τόν κλάψιμο, ένα θλιβερό παιδικάκι κλάψιμο.

Μέσα στην νυχτερίνη ήσυχιά, ή παιδικαίονα αυτή φωνή, ή διαπερατική και σωρή φωνή ενός παιδιού, μας προσένουσε φουκή. Περάσαμε τόν λόφο και φτάσαμε στην πρόσηνη πεδιάδα, κοντά στις πηγές τού ρουαίου. Μία σαρακατική είκόνα, ένα φορτικό θέμαμα μäs έφραζε τότε τόν δρόμο. Στην όχη τού ρουαίου, ποίταν γεμάτη αίματα, βρισκόνταν οχημένα μερικά πτώματα... Και λίγο παρέκει κείτονταν δύο γυναίκες. Ή μιά γηρά, σκοτεινή, αιματοκυλισμένη, ή άλλη, νέα, με έστλεκα μαλλιά μωσακεμένα στό αίμα! Κοντά τους κήθονταν δύο παιδιά: Ένα κοριτσάκι τριών - τεσσάρων χρονών έκλαψε άπλωο στό στήθος τής μάνας του, κ' ένα άγροδά, δέκα χρονών, έτρεμε από φουκή και φόνο και κ' ταριζε σαν τρελλό... Ή νέα γυναίκα δεν ήταν νεκρή. Τήν σπινεράμα άμύσως και τήν όδηγήσαμε με τά παιδιά τής στό μέρος μας.

Όλοι έτίπησαν τότε κ' έμειναν έκστατικοί, γεμάτοι φουκή και βαθεία συμπόνοια...
Στή λάψιμη τής φωτιάς κούταξα τή γυναίκα. Άν και γλωμή, κατακίτρινη, ήταν όμοιας όμοιας, αλλά τόσο θλιμμένη, τόσο τριμνησμένη!... Μού φανόνταν πώς κείον τήν είχα ξεανώδη, καθώς και τά παιδιά, τά δύστηνισμένα αυτά μαζιά, μά δεν μπορούσα νά θυμηθώ πού. Ένας όμοιος άπ' τούς σύντροφους μας δεν άργησε νά τούς γνωρίσει.
—Α! είπε, είνε εκείνοι οι δύστηνισμένοι Άρμενίοι πού άνταμώσαμε στα βουνά τού Χινού!
Ήταν πραγματικάς ή ίδια νέα γυναίκα με τά παιδιά τής. Οι μόνοι πού γλύττωσαν από τόν μεγάλο εκείνο πλήθος πού είχε ξεφύγει από τή χωριά τού Χινούς, κατά τις σφάγες.
—Όστε δλόκληρο μήνα γυριζέτε; ρώτησα.
—Ναι, άποκρίθηκε ή γυναίκα, θέλαμε νά διαδούμε τά σύνορα, νά πατήσουμε έλευθερή γή... είχαμε ζυγώσει πια, μά χτες μäs οίχησαν και...
Άπό τήν ταραχή τής δεν μπόρεσε νά εξακολουθήση κ' άρχισε νά κλαίη. Δεν έτρεχαν δάκρυα στό πρόσωπό τής πού ζάρανε στασιαστικά. Άφησε βραχνά ξεφωνητά και στεναγμούς πού σοφ' οργίζαν τή καρδιά.
—Και τώρα τί θά κάνης; τή ρώτησα.
—Δεν ξέρω... Γιατί δεν μäs άφήντε εκεί πού μäs βήκατε, νά πεθάνουμε; Πώς θά ζήσω τώρα; Με τί πρόσωπο θά βλέπο τόν κόσμο... Οι σπύλλοι μ' έντροπίασαν, Θεέ μου!...
Τά παιδιά πλώτηκαν άπ' τόν φουστάκι τής κ' έκλαγαν.
Έσοψε και φηλσε με πάθος τήν κόρη τής.
—Πάρτε μας, πάρτε μας όπου θέλετε, εξακολουθήσε, δεν έβλω νά ζήσω, μά θά ζήσω σ' αυτή τά δύο παιδιά... θά δουλέω... πάρετε μας...
Ύστερα ζάροσε στή θέη τής και δεν ξεανώλησε πια.
Στάσαμε τή φωτιά και καθάλλεξαμε στ' αλογά μας. Ένας από μäs πήρε στη σέλλα μαζί του τή γυναίκα κ' οι άλλοι τά παιδιά.
Όλη τή νύχτα βαδίζαμε και τά ξεημερώματα περάσαμε τά σύνορα και τούς άφήσαμε σ' ένα χωριό.
Ή άμοιση γυναίκα είχε περτέ. Είμαστε άναγκασμένοι νά τούς αφήσοιμε στη φροντίδα τών χωρικών και νά φύγοιμε...
Έτσι σιναντήθηκα για δεύτερη φορά μ' εκείνο τόν πλήθος, από τόν όποιο δεν έμειναν ζωντανά παρά μιά

γυναίκα άτακισμένη και δύο παιδιά...

Πέρασαν μήνες. Στὸν Καύκασο ἔφταναν διαρκῶς ἀπὸ τῆ χώρα τοῦ θέρμου καταδιωγμένοι καὶ πρόσφυγες πολλοὶ Ἀρμένιοι. Σ' ὄλους τοὺς δρόμους καὶ τὶς ἐκκλησίαις ἦσαν συναγμένοι ἄνδρες, γυναῖκες καὶ ὄρφανὰ κατακουρασμένοι. Ἀπλώνον δεξιὰ τὰ χεῖρα τους ζητώντας φωνὴ καὶ ἄκουσι.

Σ' ὅποια πόλι μ' ἂν ἐπίγαυαν, συναντοῦσα δυστυχισμένους πρόσφυγες ἀπ' τὴν πατρίδα μου. Ἀνθρώποι, πού στὸν τόπο τους ἔφταναν πλῆθος φτωχῶν, τώρα οἱ ἴδιοι, καθισμένοι στὰ φιλανθρωπικὰ σπασίτια, κατάναν τὰ δάκρυά τους τρώγοντας ξερὸ φῶμι, γιὰ νὰ μὴν πεθάνουν ἀπὸ τὴν πείνα. Ἐσώθων γαμηλιὰ τὰ κεφάλια τους, γιὰ νὰ μὴν τούς γνωρίζω κανεῖς...

Ἄν ἔπιγαν νὰ περάσω σιμὰ ἀπὸ ἐκκλησία. Ἐβλεπα πάντα στὴν πόρτα τῆς γνωστῆ πρόσπλα γυναικῶν καὶ παιδιῶν, πού ζητιάνευαν μὲ σκιμμένα κεφάλια, κατακόκκινα ἀπὸ πόνου καὶ ντροπῆ...

Περνώντας κάποτε ἀπὸ μιὰ μεγάλη πόρτα, ἄκουσα στὴν αὐτὴ μιὰ παιδικίσια φωνὴ νὰ τραγουδῆ. Στὴν αὐτὴ αὐτὴ εἶχαν συναχθῆ ἑπτάρες, καμαριέρες καὶ περσασκοί. Σκιμμένοι ἀπὸ τὰ μπαζόνια ἔβλεπαν χαμωγελώντας τὸ παιδί πού τραγουδοῦσε νεὶ καὶ ὄμορφα κοριτσάια. Πλησίασα τότε, εἶδα καὶ μοὶ σφίχτηκε ἡ καρδιά. Στὴν αὐτὴ ἦσαν δύο παιδιά, ἓνα ἄγορι μεγαλοῦτσικο κ' ἓνα κοριτσάκι πέντε χρονῶν. Ξιπλοῦτα, λασπομένα, μ' ἑλαφρὰ καλοκαιρινὰ φοῦτα. Τὸ ἄγορι εἶχε καὶ τραγουδοῦσε ἓνα κοινδικο τραγουδι λιγότερο, καὶ τὸ κοριτσάκι τὸ ξανάεγε ληθόντας καὶ στριμφογιόντας. Χόρευε ἡ μικρούλα καὶ τὰ δάκρυά της ἔτρεχαν σὲν ποτάμι στὰ ξεπαρισμένα μαγουλά της. Μὴ χωνεῖν τὰ χεῖρα μέσα στὰ μανίκια, σπῆρουν τότε τὸ ἓνα καὶ τότε τὸ ἄλλο πόδι, φώναζε, ἐκλίμαγε καὶ χόρευε.

Ἐπλησίασα. Ἡ φωνὴ τοῦ ἄγοριού μου ἔφερε ἄλλιερες ἀναμνήσεις. Τὸ ἀνεγνώρισα... Ἦσαν τὰ ὄρφανὰ πού εἶχαν ἀπομείνει ἀπ' τὸ πλῆθος τῶν Ἀρμενίων πού ἔφυγε ἀπ' τὰ βουνὰ τοῦ Χονού. Ἄλλὰ πού ἦταν ἡ μάνα τους; Δὲν εἶχε πῆ τάχα πὸς θά ζούσε καὶ δὲν ἔ' ἄφηρε τὰ παιδιά της νὰ πεινάσουν;

Ρωτήσα καὶ μοὶ εἶπαν πὸς εἶχε πεθάνει. Τὰ παιδιά τὰ πήραν διάφοροι ἄνθρωποι, τὰ ἐμάθαν νὰ τραγουδοῦν καὶ τῆρσαν στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ νὰ γυρίζουν ἀπὸ πόλι σὲ πόλι γιὰ νὰ βοσκῶν ἓνα κομμάτι φῶμι.

Καὶ τὰ δούτικα ὄρφανὰ ληθοῦσαν πόσα, τραγουδοῦσαν, χόρευαν κ' ἔβλαγαν, πού ἦταν σταρααγμὸς φωνῆς νὰ τὰ βλέπεις...

Μεταφρ. Κ. Σ. ΚΟΚΟΛΗΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

- Ο έρωτας είναι μάχη, στην οποία χερνίζεται πάντοτε ένας νεατῆς και ένας νεατημός.
-Στὸν έρωτα εἶνε εἰς τὴν εὐτυχέστερος κανεῖς ἀπ' ὅ, τι ἄνοιει παρὰ ἀπ' ἄ, τι γνωρίζεις.
-Οἱ έρωταὶ μοιάζουν μὲ τοὺς δύο στρατιώτες, τοῦ μῦθου, οἱ ὅποιοι εἶχαν πασπῆ ἀπὸ τὸ λαμρὸ καὶ νόμιζαν ὅτι κρατοῦσαν ἀμυδάλωτο ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.
-Ἡ περισσότερες γυναῖκες ἄγατοῦν ἓνα ἄνδρα γιὰ νὰ ἀπατήσουν ἓναν ἄλλον.
-Ὅλοι οἱ έρωτες μοιάζουν στὴν ἀρχὴ καὶ διαφέρουν στὸ τέλος.
-Ὅποιος δὲν πονεῖ πολὺ, δὲν μπορεῖ ν' ἀγαπήσει πολὺ.
-Ένας τρόπος μόνον ὑπάρχει γιὰ νὰ ἐγκυαλιεῖται κανεῖς μιὰ γυναῖκα: Νὰ ἐγκυαλιεῖται προηγουμένως ἀπ' αὐτήν.
-Εἶνε πὸς δυστυχῆς κανεῖς ὅταν νομῆς ὅτι ἀπατάται ἀπὸ τὴν γυναῖκα του, παρὶ ὅταν ἔχη βεβαιωθῆ γ' αὐτό.
-Ο έρωτας μὲνεῖ μεγάλες φιλοδοξίες καὶ ἄπειρεῖ τὰ μέσα τῆς πραγματικοῦσός τους.
-Στὸν έρωτα, ἂν δὲν εἰς τὴν εὐτυχῆ κανεῖς ἀμέσως, δὲν εἰς τὴν εὐτυχῆ ποτῆ.
-Ἡ έρωτευμένη εἶνε ἀμυδάλωτος πού ἀμυδάλωτίζει κάποτε τὸν κόριό της.
-Ο ἄνδρας βαρύνεται πολλές φορές τὸν έρωτα, ἐνῶ ἡ γυναῖκα βαρύνεται μόνον τὸν φίλο της.

Η ΕΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΞΟΦΥΛΛΟΥ ΜΑΣ

Ἡ εἰκόνα τοῦ ἡμερινοῦ ἐξοφυλλοῦ τοῦ «Μπουκέτου» εἶνε ἔργον τοῦ Γερμανοῦ ζωγράφου φόν Φράνκλινζ: «Στὸ Παράθυρον».

ΠΡΩΛΟΥΝΤΑΙ ὀκτὼ τόμοι τῆς «Εφημερίδος» τοῦ Κορομηλά, τὸν ἔτιον 1873-74, 1886-91 καὶ 1897.

ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΝΘΑΝΕΤΕ

ΚΑΙ ΝΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΤΕ

- Τὰ καθόρια διαφέρουν ἀπὸ τ' ἄλλα ὁστροκώδεμα, γιατί ἔχουν δύο μύτες ἀντὶ νὰ ἔχουν μιὰ.
-Ἡ μέλισσα δέ, ὅπως καὶ ἡ κατοῖκα, ἔχουν δύο στομάχια.
-Τὰ ἄστρα φαίνονται καὶ τὴν ἡμέρα, ὅταν καττάξῃ κανεῖς μέσα σ' ἓνα βαθρὸ πηγάδι.
-Ἡ κοινὴ μελίανη γίνεται τῆς κοπίας ὅταν προσθῆθετε μέσα λιγὴ γίνεροῖν.
-Πρὸ τοῦ πολέμου, ὁ προθηπουργὸς στὴν Ἑλλάδα ἔπαινε 1200 δραχμῆς μισθὸ τὸ μῆνα. Ὁ ἴππορχοῖ ὁ καθῆνας ἀπὸ 800. Ὁ τιμηματάρχος α' τάξεως 400. Ὁ γραφεὶς α' τάξεως 120. Ὁ γραφεὶς β' τάξεως 70 καὶ ὁ κλητῆρας 70.
-Ὁ στρατηγὸς 1000 τὸν μῆνα, οἱ συνταγματάρχια 550, οἱ ταγματάρχια 440, οἱ λοχαγοὶ α' 340, οἱ ἑπαλοχαγοὶ 180 καὶ οἱ ἀντιπολοχαγοὶ 160.
-Οἱ μοισαρχοὶ τῆς χωροφυλακῆς 360 καὶ οἱ ἀντιμοισαρχοὶ 210.
-Τῆς περισσότερες φορές ἡ ἀπῆνια προέχεται ἀπὸ ποικυφια ἢ κακὴ χωνεῖσι τοῦ στομάχου. Στὴν περίπτωσι αὐτὴ τὸ καλύτερο γιὰ τὸ εἶνε ἡ διαίτα.
-Ὅταν πέφτουν κερανοὶ στὴν πόλι, γιὰ νὰ γλυτώσετε, μὴν πλησιάζετε σὲ ἀντικείμενα μεταλλίνα καὶ μὴν πατε κοντὰ στους τοίχους.

- Εἰσις, ἂν σὰς εἶνε δυνατόν, πατάτε ἀπάνω σὲ γυάλινο βάρθο ἢ σὲ μεταξωτὸ ἔβρασμα ἢ σὲ ἔβρασμα βερνικωμένο ἢ, τέλος, διαλύθητε μὲ ἔβρασμα μεταξωτὸ.
-Μὴν ἀνοίγετε τῆς ποτῆς καὶ τὰ παράθυρα, γιὰ νὰ μὴ γίνεται σέικα στὸ σπίτι. Ὁ κερμανὸς ἔρχεται πολλές φορές μὲ τὸ σέικα τὸν ἄερος.
-Μὴν στέκεσθε κοντὰ στὴν καπνοδόχο.
-Ἄν εἰσθε στὸ δρόμο, μὴν περπατῆτε γρήγορα.
-Ἄν εἰσθε σὲ ἄλογο γιὰ κατεβῆτε ἀμέσως.
-Μὴν καταφυγετε κάτω ἀπὸ δένδρα καὶ κτίρια.
-Ὅσοι ἐποφῆθων σέικα ἀπὸ φαρμαγχιτῆρα ἢ ἀμυγδαλιτῆρα, δὲν πρέπει νὰ κοινοῦντα πολλὴ ὄσα βῆται, γιατί εἶται προκαλοῦν σκεκνῆτροσι τὸν ὀλεγχῶν τῆς μῆτις καὶ τοῦ φρονιγῶς καὶ ἐπέρχεται ἐρεθισμὸς.
-Ὅσοι εἰσθε παρῆς καὶ θέλετε ν' ἀδυνατίσετε, κάνετε συχνὰ-πονη ἀμυδούτρα.
-Ἐται λυόνα τὸ πάχος καὶ θὰ γίνετε λιγέροῖ...

- Γιὰ νὰ διαβάσει κανεῖς ἄια τὰ βιβλία τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Γαλλίας, πού εἶνε 4.200.000 τόμοι, διαβάοντας ἓνα τόμο τὴν ἡμέρα, χρνιάζεται... 12.000 χρόνια!
-Καθὸς ἀπεδείχθη, ἡ μόδα τῶν κοντῶν μαλλῶν ἔπιρχε καὶ πού... 4000 ἔτιον στὴ Βαβυλώνα.
-Ἄν θέλετε νὰ κόψετε ἓνα κομπούσι μὲ τὸ μαχαιρί, θὰ τὸ καταφέρετε εὐκολώτατα ἂν βουτήτε τὸ μαχαιρί μέσα στὸ νεροῦ, πρὶν τὸ χρησιμοποῖσετε.
-Γιὰ νὰ καθαρίσετε τοὺς χροματισμένους ἀπὸ κομπούσι γυαλίδες τῶν μαντῶ, χρησιμοποῖστε ἡμῖα νεροῦ καὶ ἀμυωνίας σὲ ἴσες δόσεις.
-Γιὰ νὰ καθαρίσετε τὰ χερσὰ σερηθια, τρίψτε τα μὲ γυα ἀταγμάτικο φουμὸ κ' ἔπειτα βουρτσῆστε τα.
-Θέλετε νὰ ἔχετε πάντοτε στὸ σπίτι σας ἓνα γάρμακο γιὰ νὰ βγάζετε τοὺς λεκέδες ἀπὸ λίπος; Φτιάστε ἓνα μίγμα μὲ 30 δράμα βόρκα, 30 δράμα ἀμυωνίας σὲ διάλυσι οἰνοπνευματιος, βιάτε το σ' ἓνα μπουκάλι καὶ κλείστε τὸ καλά.
-Σ' ὄλη τὴ γῆ ὑπάρχουν 386.000 εἶδη ζῶων καὶ 2.000.000 εἶδη ἐντόμων.
-Ἡ γεννήσις σὲ ὄλη τὴ γῆ ἀνέρχεται σὲ 32.300.000 κάθε χρόνο. Γεννῶντα δηλαδὴ 100-800 βρέφη κάθε μέρα, 4.300, κάθε ὄρα, 70 κάθε λεπτό καὶ 1 κάθε... δευτερολέπτο.
-Ἄπ' ὄλες τῆς σημαῖες τοῦ κόσμου ἡ πὸ παρὰ εἶνε ἡ Ἰσπανικὴ. Χρησιμοποῖθησε στὰ 1785. Ἡ τριχῶναι Γαλλικὴ στὰ 1795. Ἡ κόκκινη Ἀγγλικὴ μὲ τῆς ἄσπρες ρίγες στα 1801. Ἡ Ἰταλικὴ στὰ 1857 καὶ ἡ Γερμανικὴ στὰ 1871.
-Κάθε ἄνθρωπος τρώει τὸ χροῖον τροφῆ βάρους ἓνος τόνου.

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ

Τὰ τρία νέα ἀναγνώσματα τῆς 36σελίδου

«ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ»

- «ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΑ»
Ἱστορία έρωτος, βγαλμένη ἀπ' τὸ ἡμερολόγιο μῆας νέας.
«Ἡ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΤΗΣ ΒΟΥΡΓΟΥΝΔΙΑΣ»
Μεσαιωνικὸ ἀνάγνωσμα γεμάτο έρωτας, σκάνδαλα, ἐγκλήματα.
«ΤΟ ΜΑΤΩΜΕΝΟ ΠΑΝΔΟΧΕΙΟ»
Ἀθηνὴ φημιστικὴ ἱστορία δύο ἀπάνθρωπων κακοῦργων.

-Στὸ Σιάμ ὁ πιστωτῆς μωρεῖ νὰ μεταχειρίζεται τὸν ὀρελιτή του, ὅταν δὲν τὸν πληρώνη, ὄς... ὄσλο! Κι' αὐτὸ συμβαίνει ὄχι μονάχα μεταξὺ τῶν ξένων, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν συγγενῶν.